

Kohtunike koolituse strateegia

2025 - 2027

Sisukord

Kohtunike koolituse strateegia 2025–2027	3
1. Strateegiline raamistik	3
2. Kohtunike koolituse üldeesmärk.....	3
3. Koolituse sihtgrupp	3
4. Partnerlus ja dialoog	3
5. Väliskoolitused ning välissuhtlus	4
6. Koolituse hetkeolukord.....	4
7. Eesmärgid	4
7.1 Alustavate kohtunike teadmiste, oskuste ja hoiakute ühtlustamine ja suunamine	4
7.2 Kohtulahendite kvaliteedi tagamine (menetluspraktika ühtlustamine ja materiaaloiguse ühetaoline kohaldamine).....	5
7.3 Tööprotsesside efektiivsuse juhtimine ja organisatsiooni jätkusuutlikkuse tagamine.....	5
7.4 Spetsialiseerumise toetamine	5
7.5 Digikompetentsid	6
7.6 Koolituste eesmärgipärane kujundamine	6

Kohtunike koolituse strateegia 2025–2027

Strateegia sõnastab kohtunike koolituse strateegilise raamistiku, seab eesmärgid aastateks 2025–2027 ning meetmed nende saavutamiseks.

1. Strateegiline raamistik

Strateegia aluseks on kohtute seaduse § 44. Koolitusstrateegia toetub kontseptsioonilt eelmise perioodi kohtunike koolituse strateegiale,¹ kohtunike väärtushinnangute kujundamisel kohtunike eetikakoodeksile² ning Eesti kohtute väärtustele³. Samuti tuginetakse asjakohastele rahvusvaheliste organisatsioonide suunistele kohtunike koolituse kohta.⁴

Eesmärkide seadmisel võeti arvesse kohtuniku kompetentsimodeli töögrupi, kohtute arengukava töögrupi ja kohtuhalduse töögrupi sisendit.

2. Kohtunike koolituse üldeesmärk

Kohtunike koolituse eesmärk on kohtute töö kvaliteedi, tõhususe ja usaldusväärsuse tagamine kohtunike kutseoskuste arendamise ja väärtushinnangute kujundamise kaudu.

Kohtuniku koolitusega toetatakse kohtunike kompetentsimodelis nimetatud kompetentse, mis on vajalikud kohtunikutöö tõhusaks tegemiseks.

3. Koolituse sihtgrupp

Koolituse peamine sihtgrupp on kohtunikud.

Võimalust mööda koolitatakse ka kohtujuriste, konsultante, nõunikke ja kohtunikuabisid. Samuti peetakse oluliseks prokuröride ja advokaatide kaasamist õiguskoolitustele.

4. Partnerlus ja dialoog

Üldpõhimõtteks on partnerlusega jätkamine ja regulaarsete kontaktide hoidmine kõikide huvigruppidega ning rahvusvaheliste ressursside ja oskusteabe kasutamine. Vajadust ja võimalust mööda korraldatakse teiste juristidega (eelkõige advokaadid ja prokurörid) ning muude asjakohaste kõrgemate ametnikega (nt õiguskantsleri

¹ Arvutivõrgus: https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/dokumendid/Strateegia_2021-2024.pdf (15.01.2024).

² Arvutivõrgus: <https://www.riigikohus.ee/et/kohtunikuamet/kohtunike-eetikakoodeks> (15.01.2024).

³ Arvutivõrgus: <https://www.kohus.ee/eesti-kohtud/kohtususteem-kolmeastmeline> (15.01.2024).

⁴ Euroopa Kohtunike Konsultatiivnõukogu arvamus nr 4 (2003). Teadmiseks Euroopa Nõukogu Ministrite Komiteele Kohtunike väljaõppe ja täiendkoolituse kohta siseriiklikul ja Euroopa tasandil: <https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/dokumendid/ccje2003op4.pdf>; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A42008X1122%2801%29> (15.01.2024).

European e-Justice. Good Training Practices: https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do (15.01.2024);

The EJTN Handbook on Judicial Training Methodology in Europe:

https://portal.ejtn.eu/MRDDocuments/EJTN_JTM_Handbook_2016_EN.pdf (15.01.2024);

The EJTN Distance Learning Handbook 2020:

<https://portal.ejtn.eu/Documents/About%20EJTN/Distance%20learning%20Handbook.pdf> (15.01.2024);

The EJTN Guidelines for Evaluation of Judicial Training Practices;

<https://ejtn.eu/wp-content/uploads/2023/10/Handbook-JTM-guidelines-for-evaluation-of-judicial-training-practices-2017.pdf> (15.01.2024).

nõunikud, justiitsministeeriumi ametnikud) ühiskoolitusi. Hea koostöö kokkuleppest⁵ juhindudes aitab advokaatide ja prokuröride kaasamine kohtunike koolitustesse luua ühtseid arusaamu ja edendada vastastikust mõistmist.

5. Väliskoolitused ning välissuhtlus

Soodustatakse ja toetatakse kohtunike osalemist Euroopa Liidu liikmesriikide ja teiste demokraatlike riikide ning organisatsioonide korraldatud koolitustel ja õppevisiitidel. Riigikohus võtab osa kohtunike koolitusega tegelevate välisorganisatsioonide tööst.

6. Koolituse hetkeolukord

Kohtusüsteem seisab silmitsi mitmete probleemidega, mida saab lahendada või mille lahendamist toetada muu hulgas koolitustega. Koolitussüsteem peab käima ajaga kaasas ja olema kohanemisvõimeline.

- 6.1** Kohtusüsteemis tuleb tagada menetluse ja tööprotsesside efektiivsus ja jätkusuutlikkus.
- 6.2** Kohtuti ühtse menetluspraktika kujundamisel on võtmeteguriks kohtunike toimiv koostöö, tõhusad diskussioonivõimalused ja kohtunike vaheline sidusus.
- 6.3** Jätkuvalt on oluline tagada kohtunike sujuv põlvkonnavaetus. Järelkasvu leidmise ja ettevalmistamise toetamiseks on vaja teha koostööd kohtunikueksamikomisjoniga.
- 6.4** Alustavate kohtunike teadmisi ja oskusi on vaja ühtlustada ja neile mõeldud alustavate kohtunike koolitusprogrammi tuleks perioodiliselt kaasajastada. Järjepidevuse tagamiseks tuleks jätkata eelmise strateegiaperioodi tegevustega.
- 6.5** Suure töökoormuse tingimustes on enesejuhtimise ja toimetulekuoskused muutumas üha olulisemaks.
- 6.6** Arvestades digimenetluste kasvu ja tehnoloogia arengut, on vaja toetada kohtunike IT-oskusi.
- 6.7** Arvestades seadusest tulenevaid nõudeid, peab koolitus toetama kohtunike spetsialiseerumist.
- 6.8** Selleks, et tagada koolituse tõhusus, peab koolitused disainima kohtunikutöö erisusi arvestavalt ja pakkuma kohtunikule mitmekesiseid viise õppetöös osalemiseks.

7. Eesmärgid

7.1 Alustavate kohtunike teadmiste, oskuste ja hoiakute ühtlustamine ja suunamine

Tegevused:

- 7.1.1** Koostöös eetikanõukoguga pakutakse kohtunikele regulaarset võimalust osaleda aruteludel, mis keskenduvad kohtuniku eetikale ja kohtu rollile ühiskonnas, et kujundada kohtunike hoiakuid.

⁵ Arvutivõrgus:

https://koolitus.riigikohus.ee/files/koolitusnoukogu/koolituste_hea_koostoo_kokkulepe.pdf
(15.01.2024).

- 7.1.2 Jätkatakse ametioskusi toetavate koolituste korraldamist, mis toetavad kohtuniku kompetentsimudelil nimetatud tegevusnäitajate edukat elluviimist.
- 7.1.3 Võetakse kasutusele alustava kohtuniku digivärv, et toetada sujuvat ametisse asumist.
- 7.1.4 Jätkatakse mentorlust toetavate ümarlaudade ja koolituste korraldamist.
- 7.1.5 Vajadusel kaasajastatakse alla kolmeaastase staažiga kohtuniku ametioskuste koolitusprogrammi ja selle läbimise korda.

7.2 Kohtulahendite kvaliteedi tagamine (menetluspraktika ühtlustamine ja materiaalõiguse ühetaoline kohaldamine)

Tegevused:

- 7.2.1 Pakutakse järjepidevalt õiguskoolitusi, pöörates tähelepanu ühiskonnas olulistele valdkondadele.
- 7.2.2 Pakutakse järjepidevalt võimalust osaleda kohtulahendi koostamise koolitusel.
- 7.2.3 Pakutakse järjepidevalt menetluse juhtimise koolitusi.
- 7.2.4 Pakutakse järjepidevalt eesti keele koolitusi.
- 7.2.5 Uuendatakse kohtulahendi koostamise soovitusi.
- 7.2.6 Kindlustatakse ligipääs varasemate koolituste materjalidele ja salvestistele koolitusveebis ja teavitatakse kohtunikke koolitusveebis koolituste järelvaatamise võimalusest. Koolitusmaterjalid koondatakse tervikuks, mis moodustab kohtuniku käsiraamatu.

7.3 Tööprotsesside efektiivsuse juhtimine ja organisatsiooni jätkusuutlikkuse tagamine

Tegevused:

- 7.3.1 Korraldatakse tööprotsesside ja menetlusgrupi oskuslikku juhtimist käsitlevaid õppepäevi ning soodustatakse parimate praktikate vahetust (sh õppevisiidid ja õpikojad).
- 7.3.2 Korraldatakse enesejuhtimise ja vaimse tervise hoidmise koolitusi, et ennetada kohtunike läbipõlemist ja leevendada ülekoormust.
- 7.3.3 Selleks, et väärtustada kohtuniku tööd ja selle suurt mõju sotsiaalses kontekstis ja toetada võrgustamist, korraldatakse motivatsiooni- ja koostöökoolitusi kogenud kohtunikele.

7.4 Spetsialiseerumise toetamine

Tegevused:

- 7.4.1 Luuakse spetsialiseerunud kohtunike aruteluforum ja toetatakse võrgustumist;
- 7.4.2 Korraldatakse spetsialiseerunud kohtunike ümarlaudu.

7.5 Digikompetentside arendamine

Tegevused:

- 7.5.1 Kohtunike digioskused ja teadmised tehnoloogia arengust hoitakse ajakohasena.
- 7.5.2 Kohtunikele pakutakse võimalust osaleda virtuaalistungi juhtimist käsitlevatel mõttevahetustel ja virtuaalistungi teemalistel koolitustel.
- 7.5.3 Toetatakse kohtunike osalust tehisintellekti koolitustel (sh välismaal).
- 7.5.4 Korraldatakse küberkuritegevust käsitlevaid koolitusi.

7.6 Koolituste eesmärgipärane kujundamine

Koolitusvajaduse hindamine:

- 7.6.1 Koolituste eesmärgipärase kujundamise eeldus on koolitusvajaduse kvaliteetne ja metoodiline hindamine.

Koolitusmeetodid:

- 7.6.2 Koolitamise metodoloogia valikul lähtutakse sellest, et koolitused täidaks parimal viisil oma eesmärgid.
- 7.6.3 Koolitusmeetodina eelistatakse võrgustumist soodustavaid ja arutlemisele suunatud koolitusvorme (ümarlauad, õpitoad jms).
- 7.6.4 Võimalusel korraldatakse jätkukoolitusi ja muid järeltegevusi, et suurendada koolituse mõju ja praktilist väärtust. Aidatakse kaasa parimate kogemuste jagamisele.

Koolitajate valik ja koolitamine:

- 7.6.5 Koolitajana kaasatakse eksperte, ühendades võimalusel õigusküsimused õigusvälise erialateadmisega. Samuti luuakse tandemeid kohtunikest koolitajate ja mittekohtunikest õigusekspertide vahel, et ühendada materiaali- ja menetlusõiguslikud arutelud.
- 7.6.6 Panustatakse kohtunikest koolitajate järelkasvu loomisele.
- 7.6.7 Horisontaalse karjääri toetamiseks pakutakse võimalusel kogenud kohtunikele koolitaja või mentori rolli.
- 7.6.8 Pööratakse tähelepanu koolitajate tunnustamisele, jätkates parima koolitaja auhinna väljaandmist.

Koolituste pakkumine:

- 7.6.9 Liigutakse koolituste personaalse pakkumise suunas vastavalt kohtuniku spetsialiseerumisele, teadmistele ja oskustele.

8. Edu näitajad

	Näitaja	Algtase 2023	Sihttase 2025–2027
1	Usaldus kohtute vastu	71% ⁶	Võrdne või suurem kui 71%
	Kohtunike suhtes tehtud süüdimõistvate distsiplinaarkolleegiumi otsuste arv	2023. aastal tegi distsiplinaarkolleegium kaks süüdimõistvat otsust	Võrdne või väiksem kui 2.
2	Menetlusosaliste rahulolu	2023. aastal menetlusosaliste rahulolu uuringut ei tehtud. Järgmine uuring viiakse läbi 2025. aastal. 2021. aastal oli professionaalsetest menetlusosalistest kohtu tööga rahul 92% sihtrühmast ⁴	Võrdne või suurem kui 92%
3	Koolituses osalenute hinnang/rahulolu	Osalejate hinnangul vastasid 2023. a koolitused ootustele ning koolitajatega oldi rahul.	Hea või kõrgem
4	I astme lahendite täielik tühistamine ringkonnakohtutes	Tsiviilasjades tühistati täielikult 1,0% lahenditest Kriminaalasjades tühistati täielikult 0,7% lahenditest Väärteomenetluse asjades tühistati täielikult 0,2% lahenditest Haldusasjades tühistati täielikult 3,6% lahenditest	Lahendite tühistamise % on võrdne või väiksem
5	II astme lahendite täielik tühistamine Riigikohtus	Tsiviilasjades tühistati täielikult 1,7% lahenditest Kriminaalasjades tühistati täielikult 0,9% lahenditest	Lahendite tühistamise % on võrdne või väiksem

⁶ Arvutivõrgus: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/uuring-kohtuid-usaldab-71-eestimaalastest> (29.11.2023).

		Väärteomenetluse asjades tühistati täielikult 3,4% lahenditest Haldusasjades tühistati täielikult 2,1% lahenditest	
6	Kohtunike hõlmatus koolitustega	2023. a osales koolitustel 234 kohtunikku (kokku oli ametis 247 kohtunikku), so 94,7% kohtunikest. Kohtunike osalemiskordi koolituspäevadel oli kokku 1435, st keskmiselt osales üks kohtunik 6,1 koolituspäeval.	Koolitustel osaleb vähemalt 95% kohtunikest. Keskmiselt osaleb üks kohtunik vähemalt 5 koolituspäeval aastas.
7	Alustavate kohtunike hõlmatus koolitustega	2023. a osales koolitustel 42 alustavat kohtunikku (kokku oli ametis 42 alla 3- aastase staažiga kohtunikku) so 100% alustavatest kohtunikest. Alustavate kohtunike osaluskordi koolituspäevadel oli kokku 360, st keskmiselt osales 1 alustav kohtunik 8,6 koolituspäeval.	Koolitustel osaleb 100% alustavatest kohtunikest. Keskmiselt osaleb alustav kohtunik vähemalt 6 koolituspäeval aastas
8	Kohtujuristide hõlmatus koolitustega	2023. a osales koolitustel 214 kohtujuristi (kokku oli ametis 233,5 kohtujuristi seisuga 31.12.23), st osales 92% kohtujuristidest. Kohtujuristide osalemiskordi koolituspäevadel kokku oli 1066, st keskmiselt osales 1 kohtujurist 5 koolituspäeval.	Koolitustel osaleb 92% kohtujuristidest. Keskmiselt osaleb kohtujurist vähemalt 5 koolituspäeval aastas.
9	Kohtuniku kompetentsimudelil põhineva kohtunike küsitluse tulemused	2024. aastal (esmakordselt piloodina) PlanPro-s läbiviidud koolitusvajaduse küsimustikule vastas 197 kohtunikku ehk 40%.	Küsimustikule on vastanud igal aastal vähemalt 40% kohtunikest. Kohtunike hinnang sellele, kuivõrd nende oskused ja teadmised võimaldavad edukalt

			tööga toime tulla, on paranenud.
10	Koolitusnõukogu hinnang strateegia elluviimisele	Ülevaade strateegia elluviimiseks kiideti heaks	Hinnatakse edukaks

9. Strateegia ülevaatamine

Riigikohus koostab koos iga-aastase koolitusaruandega ülevaate strateegia elluviimise kohta ning esitab selle koolitusnõukogule strateegia uuendamise üle otsustamiseks.

Strateegiat muudetakse ja täiendatakse strateegiaperioodi kestel vajadust mööda.

Kinnitatud kohtunike koolitusnõukogu poolt